

# ZÁVAZKY Z DELIKTŮ A ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU

2016

*Ilona Jančářová*

## DRUHY ODPOVĚDNOSTI

1. Správně právní
2. Trestně právní
3. Občanskoprávní
4. Odpovědnost za ekologickou újmu



## OBČANSKOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

- Obecná úprava podle OZ (2910)
- Zvláštní podle OZ (§ 2920 a násl.)
  - škoda z provozní činnosti
  - škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným
  - škoda způsobená zvířetem aj.
- Zvláštní (podle předpisů práva životního prostředí)
  - z.č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
  - z.č. 254/2001 Sb., o vodách (§ 29/2)
  - z.č. 44/1988 Sb., horní zákon (§§ 36 a 37)

# Náhrada škody dle z.č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ)

## Závazky z deliktů (§ 2894 a násl. NOZ)

- § 2910 - obecná odpovědnost za škodu
    - subjektivní odpovědnost (za zaviněné jednání)
  - § 2924 - škoda z provozní činnosti
    - objektivní odpovědnost (bez zavinění)
    - možnost liberace (zproštění odpovědnosti)
  - § 2925 - škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným
    - objektivní odpovědnost (přísnější než dle 2924),
    - omezené důvody liberace
- Způsob náhrady** – primárně uvedením do předešlého stavu!

## NOZ č. 89/2012 Sb.

### § 2924 Škoda z provozní činnosti

Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výtěžné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použítou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se **zproští**, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.

### § 2925 Škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným

(1) Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí; **provoz je zvláště nebezpečný**, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Jinak se povinnosti **zproští**, prokáže-li, že škodu způsobila změškou vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednají-li se další důvody zproštění, nepřihlízí se k tomu.

(2) Je-li z okolností zřejmé, že provoz významně zvýšil nebezpečí vzniku škody, ačkoli lze důvodně poukázat i na jiné možné příčiny, soud zaváže provozovatele k náhradě škody v rozsahu, který odpovídá **pravděpodobnosti** způsobení škody provozem.

(3) Má se za to, že **provoz je zvláště nebezpečný**, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá.

## OBČANSKOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Náhrada škody:

- vrácení do původního stavu
- v penězích (škoda skutečná a ušlý zisk)

Pokud si škodu na svém majetku způsobí sám vlastník, odpovědnostní vztah nevzniká (náhradu za poškozené životní prostředí nelze uplatnit).

## Odpovědnost za škodu – příklad 1

V důsledku havárie na polním hořáku uniklo z petrochemického podniku takové množství znečišťujících látek do ovzduší, že to způsobilo rozsáhlé poškození lesních porostů v městečku Hory sv. Kateřiny. Posuďte, zda obec, která je vlastníkem poškozených lesů, má nárok na náhradu škody, podle kterého ustanovení a v čem tato náhrada bude spočívat.

(OZ - § 2910 v 2924 v § 2925)?

---

---

---

---

---

---

---

---

## Odpovědnost za škodu – příklad 2

Ze Sigmy Lutín uniklo do životního prostředí ředidlo a bylo prokázáno, že v důsledku tohoto úniku došlo ke kontaminaci podzemních vod ve studnách občanů v nedaleké obci.

Jakým způsobem je Sigma Lutín v tomto případě nahradit lidem ztrátu, resp. znehodnocení pitné vody?

(§ 29 odst. 2 zákona o vodách č. 254/2001 Sb.)

---

---

---

---

---

---

---

---

## PŘÍKLAD 2a

Majitel studny zjistí, že voda, již je oprávněn ze studny odebírat, je znečištěna a znehodnocena

- a) únikem ředidla z nedalekého podniku
- b) průsaky z hnojiště souseda

- a) VZ § 29, 42, 125a písm.l)
- b) NOZ 2910 v 2924 v 2925?

---

---

---

---

---

---

---

---

## ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU

Ekologická újma podle:

- a) Z.č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- b) Z.č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újme a o její nápravě



vztah obecného a zvláštního předpisu.

---

---

---

---

---

---

---

---

### ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU podle z.č. 167/2008

**Ekologickou újmu** se rozumí nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo; jedná se o změnu na:

1. **chráněných druhů** volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních **stanovištích** (zvláště chráněných částech přírody,
2. **podzemních nebo povrchových vodách**
3. **půdě**

---

---

---

---

---

---

---

---

### Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Odpovědnost provozovatelů **činností uvedených v příloze** - objektivní za výsledek v podobě ekologické újmy nebo její hrozby **(i bez porušení právních povinností)**

Odpovědnost provozovatelů jiných činností, které jsou vykonávány **v rozporu s právními předpisy, za škodu na zvláště chráněných druzích a jejich stanovištích**

Negativní vymezení věcné a časové působnosti

---

---

---

---

---

---

---

---

## Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

- Princip prevence
- Princip znečišťovatel platí
- Princip naturální restituce

---

---

---

---

---

---

---

---

## Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

### Princip prevence:

- Povinnost provozovatele provádět **preventivní opatření** i v případě, že ke škodám na životním prostředí dosud nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod
- Povinnost informovat příslušný úřad
- Povinnost přijmout **nápravná opatření** za účelem omezení dalších škod
- Finanční zajištění (§ 14/3 – výjimky)
- Hodnocení rizik činností v příloze č. 1

---

---

---

---

---

---

---

---

## Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

### Princip znečišťovatel platí:

- náklady potřebné na předcházení ekologické újmy nebo na její nápravu,
- náklady na zjištění a posouzení ekologické újmy, posouzení vzniku její bezprostřední hrozby,
- náklady na řízení,
- náklady na provedení preventivních nebo nápravných opatření nebo jejich vymáhání od provozovatele,
- náklady na sběr dat, na sledování a kontrolu
- další náklady související s předcházením ekologické újmy nebo s její nápravou.

Výjimky z povinnosti provozovatele hradit náklady (§12)

---

---

---

---

---

---

---

---

## Odovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

### Princip naturální restituce:

- upřednostnění **nápravných opatření** před peněžními kompenzacemi
- **obnovení stavu nebo nahrazení životního prostředí**

---

---

---

---

---

---

---

---